

ולפי זה אין שום צורך לומר שהתנא דתמיד נקט דרך שמאל, ושוב יש להניח כפי פשטות הדברים שלשכת בית המוקד ממנה יורדים לבית הטבילה מפני שבה יוקדת אש להתחמם כנגדה, ועל שם כך היא נקראת. ואולם בדברי הרמב"ם עצמו באותה משנה נראה שנקט כתירוץ רב אדא, שלשכת הטלאים היתה בדרום. ונראה מזה שאכן נקטו כתירוץ רב אדא אך לא נקטו כרב הונא בריה דרב יהושע, ותנא דתמיד לא נקט סדר הלשכות כפי מקומם. וצ"ע מדוע דחו סוגיא ערוכה.

תד"ה קחשיב וד"ה והא. כבר העירו המפרשים שהתרשימים המוצגים על הדף, נפלו בהם כמה טעויות. ראה אותם על מתכונתם בהגהות רי"א חבר שבסוף המסכת.

(ע"ב) 'חטאת זו אני אוכל, אשם זה אני אוכל, ונוטל חלה משתי חלות...' בירושלמי מבואר שבקרבן יחיד יכול הכהן הגדול ליטול כמה שירצה, אפילו כולו, כמשמעות 'חטאת זו אני אוכל...'. – בשונה מקרבן ציבור שאינו רשאי ליטול יותר ממחצה.

לאחר שנטל הכהן מה שנטל, יכול ליתנו לכל מי שירצה. ואפשר שזה רק אם נטל לאכלה בעצמו אבל אין לו ליטול מלכתחילה כדי ליתן לאחרים. וידוקדק בזה הלשון 'חטאת זו אני אוכל' – ולא אמר 'חטאת זו אקח'. וצריך עיון (ובח תודה).

דף יח

הערות ובאורים בפשט

רבא אמר כולה רבי היא...' והכי קאמר 'שרבי אומר לעולם חמש' (ריטב"א. 'זוה מצוי הרבה' – הנצי"ב). כתבו ראשונים (תוס' ישנים; תוס' רא"ש) שלדברי רבא אין כלל מחלוקת בין חכמים לרבי אלא לדברי הכל נוטל הכהן מחצה ממש.

'אי הכי מאי רבי אומר לעולם חמש? קשיא' – קושיא כל דהו אבל לא פירכא, כי יש לפרש שתנא אחר הוא זה ההולך בשיטת רבי, ואינו סובר ליתן שכר הגפת דלתות, הלכך לעולם חמש. גם אפשר שכולה תנא אחד הוא ואל"בא דרבי, ואמר: פעמים נוטל חמש ופעמים ארבע – מפני המשמר המתעכב, ולמה נוטל מחצה – שרבי אומר לעולם נוטל חמש, כל מקום שאין משמר המתעכב (ריטב"א). עוד על 'קשיא' שבגמרא שאינו מתפרש כתיובתא, ויש לו תירוץ – ע' במובא בברכות כו. (ולהלן לו.). יצוין שבאוצר הגאונים כתוב לסמוך על תירוץ אביי מפני שתירוץ רבא נשאר ב'קשיא'. ואכן מצינו כמה פעמים שדוחים את ההלכה מכה 'קשיא' – ע' במצוין בברכות שם.

והרמב"ם (תמידין ומוספין ד, יד) פסק שנוטל מחצה. ופירש הלחם-משנה שפסק הרמב"ם כאביי כי על דברי רבא נשאר הגמרא בקושיא, ופסק כרבי מפני שבמקום אחר הוכיח רב יוסף מדברי רבי ומשמע שנקט כן להלכה. וכתב שם הלח"מ שאם היתה הלכה כרבא, מדוע כתב הרמב"ם שאין זה כבודו של הכהן ליטול פרוסה. ועוד מדוע השמיט דין משמר המתעכב שיש לו ליטול ארבע. אכן לפי מה שכתבו הראשונים (הנ"ל), לרבא אין כלל מחלוקת בין רבי לרבנן אלא לעולם נוטל מחצה, וא"כ יש לומר לכאורה שכן נקט הרמב"ם [ואצ"ל שפסק כרבי דלא כרבנן], אלא שנקט נימוקו של אביי שאין זה כבודו ליטול פרס כי לא מצינו שרבא

חולק על סברה זו, והלא כתבו התוס' שאף המקשה סבר כעיקר הסברה (וע' גם שיח יצחק). ונפ"מ שאם חלקו מקצת מן החלות אין ליתן לכהן הגדול אלא מהשלימות. ומה שהשמיט דין משמר המתעכב – כי ממילא משמע כן שהרי כתב שהכהן נוטל לעולם משל משמר חצי החלות זוכה בהן המשמר, הלכך כיון שבמשמר המתעכב זוכים שתי המשמרות בפחות, ממילא גם החצי של הכהן הוא פחות. וע"ע יפה עינים.

זמעבירין לפניו פרים ואילים וכבשים כדי שיהא מכיר ורגיל בעבודה. נראה שאין הכוונה על הכרת מיני הבהמות גרידא – שהרי כל אדם מכיר ומבחין ביניהם, אלא מעבירים לפניו אותן הבהמות שייקרבו למחר ועל ידי כך יזכור את עבודותיו ויכיר כל אחת מהן, לאילו עבודה היא מיועדת (מהרש"א. וכו"מ מרבנו יהונתן ועוד).

'כיון דעל חטא קא אתו, חלשא דעתיה' – שחושש ואומר מי יודע שתהא כפרה על ידי, ויפקפק בקבלת תפילתו ובריצוי מעשיו (פרוש רבנו אליקים ועוד). והמאירי כתב לרמוז לאמונת השניות הכוזבת, שבימי בית שני היו רבים שנכשלו בה, וחששו שמא יחלש שכלו ויחטא בעיונו בראותו את שני השעירים, שבפנים ושכחוץ. (והוא טעם נוסף על הפשט הפשוט דעל חטא קאתי. תדע שהרי הקשו 'פר נמי').

'דאמר רבי אסי: תרקבא דדינרי עיילא ליה מרתא בת בייתוס לינאי מלכא על / עד דאוקמיה ליהושע בן גמלא בכהני רברבי'. כמה ראשונים כתבו שיהושע בן גמלא המוזכר כאן הוא אותו האיש שהזכירוהו לטובה על שהתקין להעמיד מלמדי תינוקות בכל מקום ומקום. וכתבו התוס' (בבא בתרא כא) שצדיק גמור היה ואף על פי כן גינו מעשה זה שנתמנה על ידי ממון לפי שהיו אחרים חשובים ממנו (וכן כתבו התוס' ישנים כאן. ודלא כהתוס' ישנים ביבמות סא שכתבו שאין זה יהושע בן גמלא המוזכר לשבת. וע"ע תשב"ץ ח"ג לו).

'משמע (מדברי התוס') דאילו לא היו אחרים חשובין ממנו, ליכא איסורא לתת מעות כדי שיתמנה. ולכאורה נראה דהממנה אותו בשביל מעות עובר בלאו דלא תכירו פנים במשפט – 'זה הממונה להושיב דיינין, שמא תאמר: איש פלוני נאה אושיבנו דין, איש פלוני גבור... איש פלוני קרובי...' (ספרי ריש דברים). וכל שכן אם עושה כן בשביל הנאת כסף. ואם כן הנותן לו כסף עובר משום 'לפני עור לא תתן מכשול'?

– ואפשר דגם הך איסורא ליכא אלא בממנה מי שאינו הגון, או שיש אחרים חשובין ממנו. אבל אם המתמנה הגון, לזה אין איסור ליקח מעות ממנו כדי שימנהו. וכעין זה מצינו גבי נושא אשה לשם ממון, דהקפידא היא רק אם אינה הוגנת לו כמו שכתב הריב"ש סי' טו ובאה"ע סי' ב' (קובץ שיעורים בבא בתרא עא).

יש להעיר בדבריו: א. מה שכתב שיש כאן לאו דלא תכירו, לכאורה נראה דלאו דוקא הוא שאין המדובר כאן על העמדת דין אלא כהן גדול, והלא 'משפט' כתיב – אלא הכוונה שרואים משם שענין קלוקל הוא.

ב. מה שכתב 'וכל שכן אם עושה כן בשביל הנאת כסף' – שם בסיפרי מפורש גם 'איש פלוני הלווני ממון – אושיבנו לדיין'. וצריך באור מדוע לא הזכירו. ושמא שם ממנהו בגלל מעלתו שמלוה ממון לאחרים, אבל כשנותן ממון למיני – פשוט הוא ואין צריך לומר.

ג. יש לומר שהדוגמא שהביא מנושא אשה לשם ממון אינה דוגמא בעלמא אלא באמת דין אחד לכאן ולכאן, וכשם שבנישואין כתב הרמ"א (אה"ע ב) שממון זה אינו של יושר, אף כאן יש לומר אם כי אין איסור בדבר אין ראוי ונכון לעשות כן, מלבד הלזות-שפתים.

ויש להעיר מדברי התוס' הללו על מה שכתב הב"ח (חו"מ ח) להוכיח ב'ראיה ברורה' ממעשה דיהושע בן גמלא שאסור ליתן ממון כדי שימנעו לדיין, אפילו אם הוא גדול בחכמה ובמניין ואין גדול כמותו. ואולם בתוס' ובעוד ראשונים משמע שלא גינו בגמרא אלא משום שהיו אחרים ראויים יותר ממנו, כאמור.

פר', כיון דעליו ועל אחיו הכהנים הוא דאתי, באחיו הכהנים אי איכא איניש דאית ביה מילתא מידע ידע ליה ומהדר ליה בתשובה. פירש הנצי"ב: המדובר על שעיר הפנימי שהוא מכפר על טומאת מקדש וקדשיו ולא על שאר עבירות, וחטאים אלו נודעו אצל הכהנים. ויש מפרשים שהכהן הגדול שהוא ראש הכהנים, לרוב קדושתו מרגיש הוא אם יש פגם בציבור הקשור אליו (ראה במצוטט בסמוך).

היינו דאמרי אינשי: אי בר אחתיך, דיילא הוי חזי – בשוקא קמיה לא תחליף. כלומר, אם ראה השוטר / המוכס את קרובך – הימנע מפגישה עם אותו שוטר, שיודע הוא ענייניך ומעשיך על ידי אותו קרוב. ומכאן שהקרובים יודעים ומספרים קורות בני משפחתם (כן נראה לפי גרסתנו. אבל מרש"י נראה לכאורה שאותו בן אחות הוא הדיילא, וכנראה לא גרס 'חזי'. וכן הגירסה בכמה ספרים (ע' דק"ס). ולפירושו מביאים הפתגם לכך שהקרובים יודעים כל עניני קרוביהם).

(ע"ב) זאיבעית אימא יחודי הו מיחדי להו. לפרש"י (ביומא יח): לא היו נזקקים להם אלא יחוד בעלמא לפיכך אין צורך בשבעה נקיים. והתוס' דחו פירוש זה כי יש לאסור משום יחוד, וגם אין זה 'פת בסלו'. ופרשו שלא הודיעו מתחילה לנשים אלא על יחוד בעלמא ולא לביאה, הלכך אין לחוש לדם חימוד, לכך היו מותרות להם.

והרש"ש (שם) צדד לפרש שלא נשואם אלא יחודם לביאה [וכדעת הראב"ד והרמב"ן שפילגש מותרת]. ודוקא בנישואין צריכים שבעה נקיים משום דם חימוד, ולא בפילגש. ועוד פירש שייחודן להיות להם לנשים כשירצו לנושאן (וכן פירש הראב"ד הל' איסורי ביאה יא, י. וע"ע ברמב"ן וברשב"א יבמות לו). ומדברי הרמב"ם (איסורי ביאה יא, י) נראה שמפרש שנשאון מיד והן סופרות שבעה נקיים לאחר נישואיהן, שבתלמיד חכם לא הצריכו לספור קודם מפני שת"ח יודע שהיא אסורה ונוהר ולא יקרב אליה עד שתטבול.

א. הראב"ד השיגו הלא אסורים משום יחוד, וגם חופת איסור היא כחופת נדה. ודעת הרמב"ם – פירש המגיד-משנה – הואיל ומעיקר דין תורה אין בה כל איסור אלא שחכמים החמירו בזה הלכך אין זו כחופת נדה או ככלה שפירסה נדה שאסור להתייחד עמה.

ב. כמה דוגמאות לסברא זו, שבתלמידי חכמים התירו משום שזהירים הם – ע' בספר ישראל קדושים עמ' 9.

זהשביעוהו ונפטרו והלכו להם. נראה שבדוקא הוא, שלאחר שהשביעוהו אין להם לשהות עמו מפני שמתבייש מפניהם על שחשדוהו (חדושים ובאורים).

משביעין אנו עליך במי ששכן שמו בבית הזה שלא תשנה דבר מכל מה שאמרנו לך' – שלא יעשה כמעשה הצדוקים, להתקין הקטורת מבחוץ. ומשמע שעבודה של כהן צדוקי כשרה, אם עשה העבודה כדין וכמצוה. כי אם עבודת צדוקי פסולה מה מקום יש לשבועה שיעשה כדין, והלא חוששים שמא צדוקי הוא. וטעם הדבר הוא מפני שאינו נחשב מומר לכל התורה אלא כמומר לדבר אחד (עפ"י חזון איש פרה ו, יד; יו"ד ב, יח).

עוד בגדרי כהן שאינו מודה בעבודה, שפסול – ע' במובא בזבחים כב ובחולין קלב.

– הפרי-חדש (הובא בחדושי רעק"א) הקשה, הלא לפי טעותם של הצדוקים הרי זה נשבע לבטל את המצוה ומה תועלת בשבועה זו?
 – אמנם החוטא אינו בעל דעה אלא מוטעה מחמת יצרו, ואף על פי שנחשדו להמשך אחר תאות ההמראה לא נחשדו לעבור על השבועה, ובמה שלא נחשדו עדיין האמת שופטתן ושולטת עליהם (חזון איש קכו, יז). והנצי"ב חידש, הואיל והוא שליחם וברשותם, יכולים הם להשביעו בעל כרחו וכיון שמושבוע מפיהם ולא מעצמו חלה השבועה אפילו על דבר מצוה.
 ושמא לפי שיטת הצדוקים שבועה חלה אף לבטל המצוה, כי הלכה זו נלמדת מדרשה והם הלא אינם סוברים דרשת חכמים (עפ"י רש"ש, מהר"ץ חיות ושפת אמת).
 ועוד יש לומר שאין זה נחשב לבטל המצוה, כיון שאפשר להחליף את הכהן הגדול, ואם כן יכול הוא להמנע מלעשות ויעשו אחרים. ועוד, חלה השבועה ב'כולל', מפני שבשבועתו נכלל שלא ישנה שום דבר, אף דברים שאינם מעכבים (חדושים ובאורים, וכן צדד בשפת אמת אלא שדחה ההסבר הראשון כי כיון שהוא כהן גדול, המצוה מוטלת עליו והריזה נשבע לבטל את המצוה. וגם נשא ונתן בהסבר השני, ע"ש. ובתפא"י צדד בהסבר השני).
 או יש לומר, משביעים אותו ואם ירצה יקבל עליו השבועה ואם לאו – לא יקבל, כיון שבאמת אסור להשבע לבטל את המצוה, שהרי זו שבועת שוא (שפת אמת).
 ועוד, לכך אומרים לו 'אתה שלוחנו', שאם תשנה אין אתה שלוחנו ואינך כהן גדול, ואם כן אף לדעת הצדוקים עבודתו פסולה שהרי התנו שאינו כהן גדול כלל (תפארת ישראל. ויש לעיין הלא לפי דעתו אין בדבריהם כלום מאחר ומתנים על הדין).

'ככתבם וכלשונם'

'גדלהו משל אחיו... תרקבא דדינרי עיילא ליה מרתא בת ביתוס לינאי מלכא על דאוקמיה ליהושע בן גמלא בכהני רברבי' –
 ואומר, כי חובה על כל ישראל לפרנס דרך כבוד לחכמיהם ולדייניהם שתורתם אומנותם כדי שלא יצטרכו להתבטל ממלאכת שמים בשביל מלאכתם, וכדי שלא יזדלזלו בפני עמי הארץ מפני עוניים, ושינהגו בהם כבוד. ושורש דבר זה יוצא לנו מן התורה על פי מדרש חכמים. אמרו בפרק קמא דיומא ובהוריות פרק הורה כהן משיח, כהן הגדול מאחיו – שיהא גדול מאחיו בנוי בכח ובחוכמה ובעושר...
 אבל הדברים נראין פשוטים שזו מצוה על כל הציבור וחובה עליהם לכבד תלמידי חכמים שביניהם לפרנסם דרך כבודם. וזה מנהג קדום מימות התנאים והאמוראים עד עתה... ומצינו שבימות הגאונים ז"ל היתה קופה מיוחדת לשיבות, משלחין מכל הקהילות ממון קצוב לראשי הישיבות ותלמידיהם...'.
 (מתוך תשב"ץ ח"א קמב. והאריך עוד רבות בכל צדדי הענין, ע"ש בסימנים קמג-קמח)

'... דרבי אלעזר חסמא ורבי יוחנן גודגא דנמנו משום צורך פרנסתן כדמפרש התם, דהוה ליה מינוי רשות שלהן עבדות כשכיר יום וכפועל להשיג פרנסתו, אבל רבי אבהו הכא היה עשיר

ולא נחשב לו מינוי הרשות כעבדות אלא כשררה ועל כן אמר דמשום עונה לא רצה לקבלו ושיהיה רבי אבא במקומו, דלגביה הוה המינוי רשות לו כעבדות... והרי ראה; בדורות הראשונים שמי שהיה לו כדי פרנסתו היה בורח מן השררה, ולא כן דורות הללו שמי שיש לו עושר הוא נתמנה בכסף ורודף אחר הכבוד. ואחד היה בזמנם שהיה צדיק גמור והוא יהושע בן גמלא שאלמלא הוא נשתכחה תורה כו', אמרו עליו (יבמות סא – על שנתמנה לכהן גדול משום ממון) 'קטיר קחזינא הכא' דמשמע קשר של רשעים, לפי שהיו כהנים אחרים חשובים יותר ממנו כמו שכתבו התוס' כל זה בפרק לא יחפור. אבל ראיתי הסיבה בזה; שהבעלי-בתיים הם הם הממנין ומבררים להם ראש כפי רצונם לפי הנאת כל אחד מהם, וביותר בממון, אבל מן הראוי שהלומדים והרבים בעצמם יבררו להם ראש כמו שהיה בדורות הראשונים כמו שמצינו בהך עובדא דרבי אבהו, אימנו רבנן עליה לממנייה בראש... (מתוך חדושי אגדות מהרש"א סוטה מ).

זה הכלל אני מוסר לכם, אתם בני יצ"ו; אם זכו אתם וזרעיתם זרע וזרעיתם להחזיק ישיבה, והנהוג ליקח שכר רבנות – תקחו שכר רבנות כדי להחזיק ישיבה ולהעמיד תלמידים, ולא תחזיקו ישיבה בשביל ליקח שכר רבנות, כי אז הוה קרדום ח"ו. ותכלית הדבר הוא שיהיה לומד תורה לשם שמים ולא בשביל טעם כבוד ולא טעם ממון, ואם לבסוף הכבוד בא, שמהנים אותו – יכול לקבל לכדי צורכו וצורך ביתו. ואף אם הוא ביותר מכדי צורכו – רשאי לקבל, ובתנאי כפול ומכופל – אם בעסק תורתו לא נתכוין רק לשם שמים לא לזולתו, ואחר כך בא הכבוד מאליו לו, ולא יעשה שום תחבולה והידור על זה רק מאליהן באו נדיבים וכוונתם לשם שמים, לא בשביל איזה דבר ואיזה טעם – אז רשאי לקבל. ובדבר זה יתיישב מה שכתב רש"י בפרק סדר תעניות אלו (תענית כא.) וזו לשונו: מלך רבי יוחנן – מינדהו ראש ישיבה, מנהג הוא מי שהוא ראש ישיבה היו מגדלין אותו משלהם ומעשירין אותו כדאמרין גבי כהן גדול בסיפרא וביומא והכהן הגדול מאחיו – 'גדלהו משל אחיו'. וכבר הקדמתי שהמקבל יהיה תורתו לשם שמים, וגם הנותן יתן לשם שמים, ורחמנא לבא בעי. ומכל מקום החיוב על המקבל ללמוד ביתר שאת וביתר עז, לא יפסוק פומיה מגירסא יום ולילה ממש, ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים' (של"ה שבועות עו).

זהההן הגדול אשר יוצק על ראשו שמן המשחה – והוא חכמה העליונה שהיא בחינת שמן כנודע, השופעת אליו. והחכמה נמשלת למעין הנובע תמיד לא יחסר, וכל מה ששואבים ממנה יותר היא נובעת יותר ויותר מימות צלולים וקרים יותר ויותר. וכן הוא בחינת החכמה כשיש לה מקום להתפשט היא נובעת יותר תמיד לא יחסר... וכן הוא כל אדם אצל חבריו המקשיבים לקולו בבחינת תלמידים, מעין חכמתו נובע בכל עת ששואבים ממנו יותר ויותר... (מתוך דגל מחנה אפרים שמיני ד"ה ויאמר)

ענינים ורמזים בענין 'גדלהו משל אחיו' – ע' נועם אלימלך תוריע; צדקת הצדיק רנג, רסג; שפת אמת.

'פר, כיון דעליו ועל אחיו הכהנים הוא דאתי, באחיו הכהנים אי איכא איניש דאית ביה מילתא, מידע ידע ליה ומהדר ליה בתשובה' –
 'ואם הדבר נפלא להבין על כל שבט הכהונה שהיו רבים מאד, איך פשיטא להו דמידע ידע ליה

– נוכל לומר כיון דהוא היה ראש השבט אז על ידי קדושתו יוכל להרגיש, אם היה בם איזה פגם וחטא בודאי נפגם קצת קדושתו על ידי זה... (מתוך 'עבודת ישראל' ליהכ"פ).

– 'נראה הפירושו, שבאשר אחיו הכהנים הם דבוקים בו ובטלים אליו, בצדקתו הכניס בהם הרהורי תשובה אף בלי אומר ובלי דברים, כידוע מענין צדיקי הדורות שהכניסו הרהורי תשובה בכל הדבקים אליהם (וזהו סימן מובהק לידע מי הוא צדיק הדור, ומי הוא הדבק אליו...), ובודאי כן הוא להיפך, שהרשעים מקלקלין את האויר ומכניסין הרהורים רעים בכל הדבק אליהם, והנושא ונותן עמהם צריך שמירה יתירה' (מתוך שם משמואל נח תרע"ה).

'משביעין אנו עליך במי ששכן שמו בבית הזה שלא תשנה דבר מכל מה שאמרנו לך. הוא פורש ובוכה והן פורשין ובוכין' –

'... והנה עתה חרב בית המקדש ואין כהן גדול ולא קטורת, אבל התפלות הקדושות הם במקום קטורת, כמו שכתוב תכון תפילתי קטרת לפניך, וראוי שלא תתן מבחוץ אותם יחודים קדושים עליונים דקה מן הדקה הנקראת קטורת, וגם אתה לא תשנה ח"ו כי אם לא היית שלוחינו לא היינו חוששים לך, כי המתפלל וטעה סימן רע לו, אבל אתה שלוחינו, ושליח ציבור שטעה – סימן רע לשלוחיו ח"ו והרי אתה מפסיד ח"ו לכולנו, כי הכהן גדול היה טעון פרישה ז' והזאת אפר פרה, כל שכן עתה שהתפלה הוא קטורת שלנו והרי אנחנו מושבעים ועומדים מן המשנה, מתנאים הקדושים מישראל, מבית דין של מעלה ושל מטה, כמה חרב חדה מונחת על צואריהם, ומזלם חזי, ואף על פי כן לא ימנעו עצמם מן הרחמים והם יבכו בלבב שלם' (מתוך התעוררות לבעל תפלה – 'כתר שם טוב' לבעש"ט ח"ב דף כב).

עוד על התפילה כקטורת – בספר יערות דבש (ט ד"ה אלו. מצוטט ביוסף דעת פסחים פו).

דף יט

'לשכת הפרוה'. נקראת על שם מגוש (= מכשף) אחד ששמו פרוה, והיה חופר מחילות תחת המקדש כדי לראות עבודת יום הכפורים לפני ולפנים, והרגישו אותו כשהיה חופר בעזרה והרגוהו שם, ועשו שם לשכה שקרויה על שמו (ריטב"א. וכן פרש רבנו חננאל להלן לא. בשינוי מעט, וכן כתב הרמב"ם בפרוש המשנה מדות ה,ג).

ורש"י (לה.) כתב שמכשף ששמו פרוה בנאה ונקראת על שמו (ור' בפירוש רע"ב תוי"ט ותפא"י מדות ה,ג). וכתב המאירי שהיה אותו אדם מישראל [שהנכרים אינם בונים דבר במקדש, שנאמר לא לכם ולנו לבנות בית אלקינו] ושב בתשובה.

ויש אומרים שנקראת 'פרוה' על שם עורות הפרים שהיו בה (עפ"י ר"ש מדות שם). ע"ע במובא להלן לה.

'לשכת הגזית'. על שם שהיתה בנויה מאבני גזית (= אבנים מסותתות) שנגררו מבחוץ – שלא נאסר לבנות גזית (שמות כ,כה) אלא אבני מזבח אבל שאר בנינים מותר ובלבד שיגררו בחוץ (ריטב"א. ע' סוטה מה: ובמפרשים ריש תמיד). ויש מפרשים שנקראת כן על שם הסנהדרין שהיו גוזזים ומסלקים את הכהנים הפסולים (ריטב"א עפ"י הגאונים).